

prima instanță: S.Papuha
instanța de apel: N.Vascan, Iu.Cotruță, E.Fistican

dosarul nr.2ra - 3248/13

D E C I Z I E

30 octombrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova,
Iurie Bejenaru, Galina Stratulat,
Ion Druță, Svetlana Novac,

examinând recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor și
Procuratura Anticorupție,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleinic
Gheorghe către Ministerul Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura
Anticorupție privind repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03.07.2013 și hotărârii
Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 05.12.2012,

c o n s t a t ă:

La 24.01.2012, Oleinic Gheorghe s-a adresat cu o acțiune împotriva
Ministerului Finanțelor RM, solicitând încasarea din bugetul de stat a
prejudiciului moral în sumă de 500000 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 26.07.2007 în privința
sa a fost pornită cauza penală nr.2007036442 de către colaboratorii CCCEC. De
mai multe ori a fost reținut de către colaboratorii CCCEC, chiar și din sălile de
judecată, iar la 28.12.2007 a fost pus sub învinuire pentru comiterea
infracțiunilor prevăzute de art.27, 195 alin.(2), art.310 alin.(l) Cod penal.
Imediat, după ce a fost eliberat, sub influența amenințărilor colaboratorilor
CCCEC și a procurorilor precum că îl așteaptă pușcăria pentru o perioadă de cel
puțin 10 ani, a decis să părăsească țara și să se ascundă peste hotare.

A susținut, că după trei ani de suferințe a hotărât să se predea organelor
de drept și la 22.04.2010 s-a prezentat la Procuratura Anticorupție, unde i s-a
adus la cunoștință învinuirea și a făcut declarații în calitate de învinuit și i-a fost
aplicată măsura preventivă declarația de nepărsire a localității.

A menționat că, la 04.05.2010, a depus o cerere în adresa Procurorului
General prin care a solicitat să fie luat la control dosarul penal pornit în privința
sa. Neavând un răspuns la această cerere, la 06.07.2010 a mai scris o cerere prin
care a solicitat verificarea acțiunilor colaboratorilor OCT Chișinău care au

eliberat certificate privind dreptul de proprietate asupra imobilului care i-a aparținut, la cererea directorului SRL „Multievo”, Grosu Veaceslav. La 08.10.2010, a adresat o altă cerere la care, la fel, nu a primit nici un răspuns.

Referitor la dosarul penal care a fost deschis pe numele său, a menționat că în baza ordonanțelor ofițerilor de urmărire penală din cadrul CCCEC i-au fost blocate conturile bancare, i-a fost aplicată interdicția de a nu părăsi localitatea, precum și interdicția de a perfecta pe numele său actele de identitate. În 2007 i-au expirat actele de identitate și la rugămintea sa de prelungire a lor i s-a refuzat, din motivul prezenței interdicțiilor menționate mai sus.

A afirmat că s-a adresat cu o plîngere procuraturii să intervină pentru a fi anulate interdicțiile nejustificate, care se mențineau mai bine de trei ani. La 10.09.2010 a primit un răspuns prin care i s-a comunicat că cererea sa nu poate fi admisă, deoarece este intentat pe numele său un dosar penal și menținerea acestor interdicții este obligatorie.

A apreciat că i-au fost încălcate flagrant toate drepturile constituționale și fiind anunțat în căutare, timp de trei ani a suferit enorm de mult, a fost în imposibilitatea de a se angaja la lucru, nu se putea deplasa, ba chiar nu putea să iasă din casă. Din cauza persecuțiilor la care a fost supus și-a pierdut firma, care era unica sursă de existență a sa și a familiei sale. Au rămas fără întreținere trei copii minori și soția sa bolnavă. Și-a pierdut și capacitatea de muncă, fiind bolnav de cancer, nu a primit un tratament adecvat.

A susținut că în pofida faptului că la 24.09.2011 a fost dispusă încetarea urmăririi penale în privința sa, din motiv că în acțiunile sale lipsesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 27,195 alin. (2), 310 alin.(l) Cod penal, consideră că, aceasta nu este suficient. A indicat, că chiar și încetarea urmăririi penale s-a făcut la insistența sa manifestată prin zeci de scrisori și cereri.

La 19.03.2012, Oleinic Gheorghe a depus o cerere suplimentară prin care a solicitat încasarea daunei materiale în mărime de 1 145 040 lei cu titlul de venit ratat pentru perioada anunțării sale în căutare și stoparea activității de antreprenoriat, precum și 1481439 lei - valoarea bunurilor materiale care au fost furate de la depozitele firmei SRL „Geocom”.

În motivarea pretențiilor a indicat că la momentul pornirii pe numele său a mai multor dosare penale, era unicul fondator și administrator al SRL „Geocom Plus”, în perioada ultimilor ani de activitate ianuarie 2005 - octombrie 2007 a avut venituri în mărime de 801 250 lei. Din cauza blocării conturilor bancare la 28.03.2007 și anunțării sale în căutare la data de 28.12.2007, a fost paralizată activitatea firmei. Totodată, toate bunurile materiale care la acel moment, octombrie-decembrie 2007 se aflau în depozitele SRL „Geocom Plus” au rămas fără supraveghere și în rezultat au dispărut. Potrivit raportului financiar din data de 18.10.2007 valoarea bunurilor mobile ale întreprinderii constituia 1481439 lei. A menționat ,că la data depunerii cererii de chemare în judecată conturile bancare ale întreprinderii erau blocate.

Prin încheierea din 25.04.2012 Procuratura Anticorupție a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu pe cauza dată.

La 14.05.2012, Oleinic Gheorghe a depus o cerere de concretizare prin care a indicat că la 14.02.2007 de către Procuratura sect. Ciocana, mun. Chișinău, la cererea SRL „Multievo”, în privința sa a fost pornită cauza penală nr. 2007488022, la 12.03.2007 pe acest dosar a fost emisă ordonanța privind încetarea urmăririi penale, din motivul că există o hotărâre definitivă a organului de urmărire penală prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeiuri.

La 22.12.2006 de către Procurorul în Procuratura Anticorupție, Radu Gojan, în urma examinării materialului înregistrat în Registrul nr.1 a CCCEC sub nr.906 din 20.11.2006 la demersul SRL „Multievo” cu privire la procurarea unui imobil deja gajat, prin falsificarea contractului de împrumut, a emis ordonanța de neîncepere a urmăririi penale în privința sa din motiv că, în acțiunile sale nu exista faptul infracțiunii prevăzute de art.251 Cod penal.

A indicat că a urmat o altă cauză penală nr. 2007036442 pornită, la fel, în privința sa, care a fost încetată la 24.01.2011.

Solicită reclamantul încasarea din bugetul de stat a prejudiciului material în mărime de 1145040 lei ce constituie venitul ratat pentru anunțarea sa în căutare și stoparea activității de antreprenoriat și 1481439 lei ce constituie valoarea bunurilor materiale care i-au fost furate de la depozitele firmei SRL „Geocom Plus”, precum și prejudiciul moral în mărime de 500000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 05.12.2012, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerul Finanțelor în beneficiul lui Oleinic Gheorghe prejudiciul moral în mărime de 100000 lei. În rest, cerințele acțiunii au fost respinse.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03.04.2013, a fost admis renunțul lui Oleinic Gheorghe la capătul de cerere privind încasarea prejudiciului material în mărime de 1481439 lei și a fost încetat procesul pe capătul de cerere nominalizat.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03.07.2013, a fost respins ca neîntemeiat apelul declarat de Oleinic Gheorghe. S-au admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție și s-a modificat hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 05.12.2012 fiind diminuat prejudiciul moral pînă la 50000 lei.

La 25.07.2013, Ministerul Finanțelor a declarat recurs, în termen legal, solicitînd casarea hotărîrilor judecătorești și pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că instanțele de judecată în mod neîntemeiat au dispus adjudecarea în beneficiul reclamantului a unor sume bănești cu titlu de prejudiciu moral, necățînd la faptul că reclamantul nu a prezentat careva probe veridice și pertinente cu trimitere la art.12 CPC privind existența unui prejudiciu înregistrat, a unui raport de cauzalitate obiectiv dintre pretinsele fapte ilicite și presupusul prejudiciu. Raportînd prevederile Legii nr.1545 din 25.02.1998 la nota informativă a Procuraturii Anticorupție nr.4832 din 29.06.2012, recurentul invocă că în privința reclamantului nu au fost aplicate careva măsuri privative de libertate. În asemenea condiții, consideră că formularea și înaintarea unor pretenții de încasare a unor sume bănești cu titlu de prejudiciu moral sunt neîntemeiate atît faptic, cît și juridic.

La 05.08.2013, Procuratura Anticorupție a declarat recurs, în termen legal, solicitînd casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a ținut cont de argumentele procurorului și ale reprezentantului Ministerului Finanțelor potrivit cărora deși blocate, pe conturile bancare a lui Oleinic Gheorghe nu se dețineau mijloace financiare, din aceste considerente motivarea deciziei fiind una neîntemeiată. Nici referirea la faptul că lui Oleinic Gheorghe i s-a limitat dreptul de a se deplasa nestingherit peste hotarele țării, instanța nu a formulat concluzii plauzibile. După pornirea urmăririi penale, Oleinic Gheorghe a părăsit țara, astfel încît însăși nu a fost pus în fața faptului interdicțiilor invocate. În cadrul urmăririi penale în privința lui Oleinic Gh. nu au fost aplicate măsuri preventive, chiar și prin faptul că acesta pe parcursul a 3 ani s-a eschivat de la organul de urmărire penală, astfel împiedicînd adoptarea unei hotărîri în termen rezonabil, respectiv nu i-au fost îngrădite careva drepturi sau libertăți, ceea ce puteau să-i provoace careva suferințe psihice. Consideră că nici una dintre condițiile prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 nu sunt îndeplinite în raport cu Oleinic Gheorghe, astfel, fiind decăzut dreptul în vederea recuperării prejudiciului moral.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe.

Din materialele cauzei se atestă că Oleinic Gheorghe s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Finanțelor al RM, intervenient accesoriu Procuratura Anticorupție privind recuperarea prejudiciului material și moral.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii parțiale a acțiunii.

Pentru a emite soluția enunțată, prima instanță a reținut că, pretențiile reclamantului referitor la repararea prejudiciului material sunt neîntemeiate, deoarece reclamantului nu i-au fost îngrădite drepturile sale în vederea activității economice a acestuia, la fel, nu au fost prezentate probe ce ar demonstra cauzarea prejudiciului susținut de către reclamant în urma sustragerii bunurilor. Referitor la prejudiciul moral în mărime de 500000 lei, instanța de judecată l-a considerat exagerat și neargumentat prin probe. Instanța a concluzionat că încasarea 100000 lei cu titlu de prejudiciu moral va fi echitabilă pentru reclamant.

Fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către reclamant, pîrît și intervenient accesoriu, instanța de apel a respins apelul declarat de Oleinic Gheorghe și a admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție, fiind modificată hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 05.12.2012.

În acest context, instanța de apel a reținut că, durata urmăririi penale în privința lui Oleinic Gheorghe se datorează faptului că acesta s-a sustras de la urmărirea penală, fapt pe care l-a recunoscut în ședințele de judecată. Deoarece

suferințele pe care le-a suportat în perioada ascunderii de la organele de urmărire penală au fost cauzate de propriile acțiuni, întrucât în privința acestuia măsurile preventive dispuse în cadrul urmăririi penale nu au fost aplicate și în mod efectiv Oleinic Gheorghe a avut de suferit doar în urma restricțiilor provocate de limitarea dreptului de deplasare în afara țării și de aplicarea sechestrului pe conturile bancare ale societății care îi aparține, instanța de apel a considerat că suma de 50000 lei este rezonabilă și în măsură să compenseze suferințele suportate de Oleinic Gheorghe.

Verificând legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel, coroborat normelor de drept material aplicabile raportului juridic litigios, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate, iar decizia instanței de apel pasibilă de a fi modificată, din următoarele considerente.

Instanța de recurs a stabilit din materialele dosarului că prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție, Radu Gojan, din 28.12.2007, Oleinic Gheorghe a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art.27,195 alin.(2) și 310 alin.(1) CP (f.d.7-8).

Prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție, Radu Gojan, din 28.12.2007, a fost dispusă reținerea învinuitului Oleinic Gheorghe (f.d.21).

Prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție, Radu Gojan, din 28.12.2007, s-a dispus inițierea investigațiilor în vederea căutării învinuitului Oleinic Gheorghe (f.d.20).

Prin ordonanța procurorului Procuraturii Anticorupție, Svetlana Godoroja Rusu, din 24.01.2011, a fost încetată urmărirea penală în privința lui Oleinic Gheorghe, din lipsa elementelor infracțiunii prevăzute de art.27,195 alin.(2) și 310 alin.(1) CP (f.d.18-19).

La fel, prin materialele dosarului se atestă că Oleinic Gheorghe prin scrisoarea ÎS „Registru” nr.02/4-10840 din 13.08.2010 a fost informat că i s-a refuzat eliberarea pașaportului în baza informației parvenite din Direcția Informații și Evidențe Operative a MAI și anume intentarea dosarului penal 2007036442 pe art.195 al.(2) CP (f.d.9).

Prin scrisoarea Procuraturii Anticorupție din 10.09.2010, Oleinic Gheorghe a fost informat că corect Direcția de documentare a populației i-a respins cererea de perfectare a pașaportului, deoarece CCCEC efectuează urmărirea penală în cauza nr. 2007036442 (f.d.12).

Prin certificatul nr.18543 din 17.11.2010, ÎS „Registru” i-a refuzat cet.Oleinic Gheorghe perfectarea pașaportului, din motivul atragerii la răspundere penală, d.p.2007036442 (f.d.11).

Conform extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice nr.12380 din 18.05.2013, administrator al SRL „Geocom Plus” este Oleinic Gheorghe, cărui îi aparține în proporție de 100 % și a fost înregistrată la 05.04.2000 (f.d.210).

În scrisoarea nr.02/3-05/2048 din 06.11.2012 eliberată de BC „Moldinconbank” SA se atestă că la situația din 06.11.2012 pe conturile SRL „Geocom-Plus” sunt aplicate sechestre și suspendări ale operațiunilor din conturi, de către organele abilitate. Din anexa prezentată la scrisoare se constată că în baza

deciziei CCCEC nr.03/49 din 28.03.2007 a fost dispusă suspendarea/sechestrarea conturilor SRL „Geocom Plus” (f.d.123-124).

Instanța de recurs menționează că potrivit art.3 lit.a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25.02.1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art.11 al Legii nominalizate, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare criteriile expuse în articolul dat. În toate cazurile instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Conform art.1423 al. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Cu referire la prevederile enunțate și reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs constată că instanțele de judecată, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, just au ajuns la concluzia de încasare a prejudiciului moral.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Prin prisma normelor enunțate și ținând cont de criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat, fiind menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cuantumul compensației pentru prejudiciu moral determinat de către instanțele de judecată în mărime de 50000 lei este exagerat.

În acest sens, instanța de recurs menționează că în această parte decizia instanței de apel urmează a fi modificată prin micșorarea cuantumului

despăgubirii morale de la 50000 lei la 20000 lei, fiind pe măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate reclamantului, precum și fiind echitabilă și nicidecum exagerată sau diminuată pentru prejudiciul suferit de către ultimul.

Totodată se remarcă că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța a reieșit din apreciere justă și pertinentă a complexului material probator, a dat o evaluare adecvată daunei morale compensatoare, având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității sale morale.

Astfel, în legătură cu intentarea dosarului penal nr. 2007036442 în privința lui Oleinic Gheorghe, au fost aplicate sechestre pe conturile bancare ale societății care îi aparține și i-a fost aplicată interdicția de perfectare a pașaportului, fiindu-i limitat dreptul de deplasare în afara țării. Însă nu poate fi reținută invocarea reclamantului că fiind anunțat în căutare timp de trei ani a suferit enorm, deoarece ultimul recunoaște că singur a decis să părăsească țara și să se ascundă peste hotare. Prin urmare, invocarea că a suferit enorm în acești trei ani, se datorează însăși acțiunilor sale, părăsind țara și ascunzându-se de organele abilitate.

Toate aceste criterii aplicate concret și adecvat în speță, justifică evaluarea făcută de instanță cu determinarea mărimii prejudiciului moral – 20000 lei.

Drept urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție, a modifica decizia instanței de apel, prin micșorarea sumei prejudiciului moral de la 50000 lei până la 20000 lei.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit.e) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor al RM și Procuratura Anticorupție.

Decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iulie 2013, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Oleinic Gheorghe către Ministerul Finanțelor al RM, intervenient accesoriu Procuratura Anticorupție privind repararea prejudiciului moral, se modifică, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 50.000 lei până la 20000 (douăzeci mii) lei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat
Ion Druță
Svetlana Novac

